

Samarbeidsforum byutvikling

14. november kl 9-11

Foto: Visit Helgeland

Foto: Visit Helgeland

Program

- Rana kommune og Ranaregionen
Næringsforening ønsker
velkommen
- Visjoner og planer fra Munin
kaffehus
- Kulturaksen og midlertidige byrom
/ Iselin Breirem, Rana Utvikling
- Vinterlysfestivalen / Sissel Brean,
Nordland Teater
- Rana kommunes lysveileder /
Robin Westgaard, Rana kommune
- Realiseringsdialog: Trivsel i
mørketida

An aerial photograph of a city street scene, showing various buildings, parking lots, and green spaces. A large, semi-transparent purple graphic, resembling a stylized letter 'K' or a jagged banner, is overlaid across the center of the image. The text 'Midlertidige byrom' is written in white, bold, sans-serif font across the middle of this purple graphic.

Midlertidige byrom

Råd fra fagmiljøene

Gode byrom og byliv

Gode byrom, åpne fasader med publikumsrettet virksomhet i førsteetasjer, i tillegg til god tilgjengelighet og tilrettelegging for grønn mobilitet.

Sats på sentrum

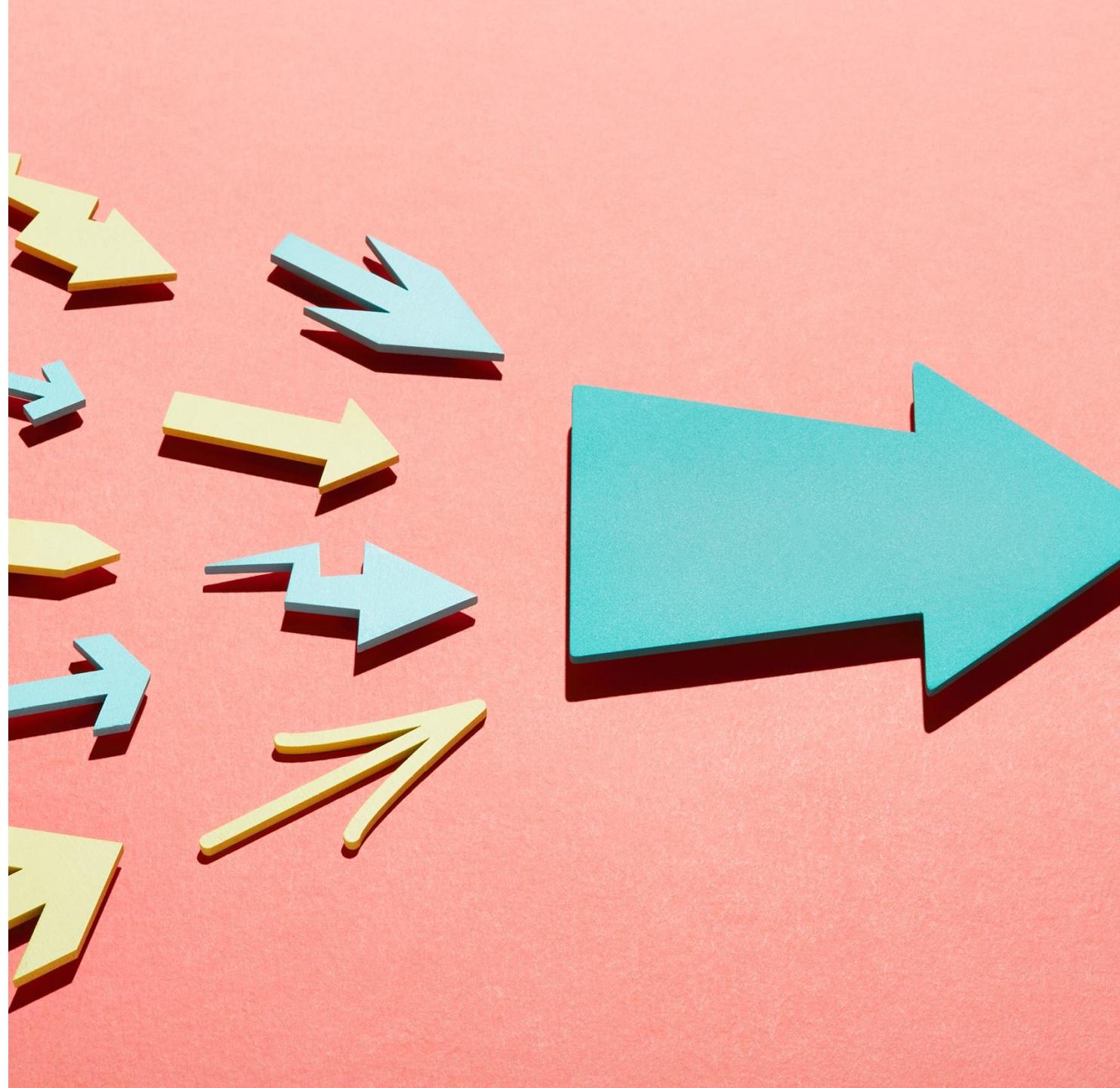
Nye boliger, arbeidsplasser, handel, utdannings-institusjoner, kultur- og fritidstilbud og offentlige tjenestetilbud lokaliseres i eller tett på sentrum for å skape liv i sentrum, og ikke i områdene utenfor.

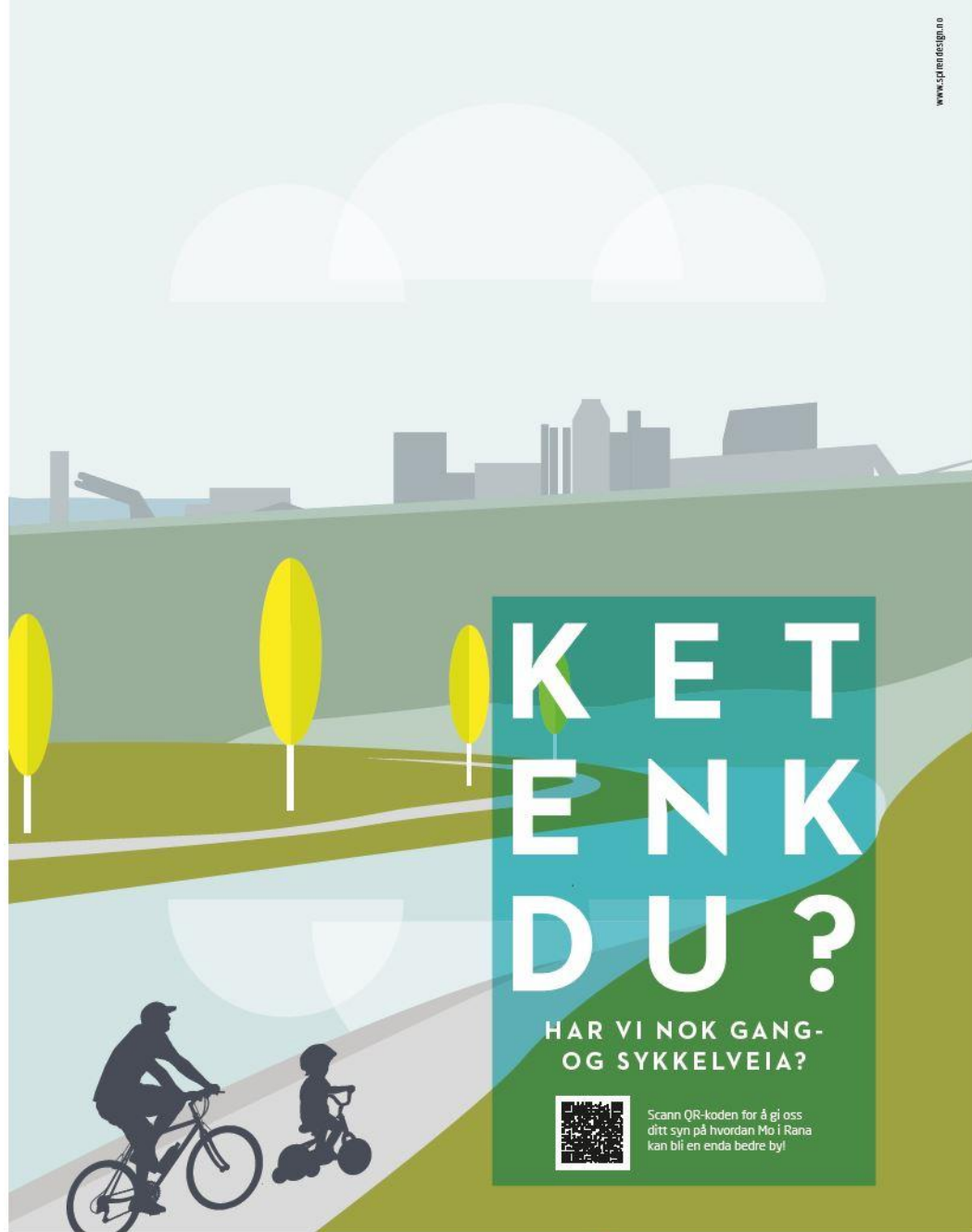

Kommunen bør lede vei

Viktig med forutsigbarhet og tydelige føringer fra kommunen

- Planer for kvartaler og områder
- Krav til klimatilpasning
- Estetikk
- Uteområder
- Aktiv tilrettelegger for samarbeid med grunneiere og eiendomsutviklere

Hva har folk svart?

Hvor trives folk best?

- Moholmen / Havmannen / Strandpromenaden kommer desidert best ut!
- Delte følelser om sentrum
- Rådhuset negativt

Hvor trives folk best?

- Der det er pent
- Der det er nærhet til natur, hav og utsikt

Uterom: Vi bruker de mye– men vil at de skal bli finere

- 1 av 5 bruker parkene i byen flere ganger i måneden, 1 av 3 flere ganger i året
- 2 av 3 er uenige i at vi har attraktive parker og grøntarealer.

Uterom: Hva kan bli bedre?

- Flere sitteplasser
- Penere parker med lys og beplantning, hyppigere vedlikehold
- Mer liv og aktiviteter som kafétilbud
- Uteservering og mulighet for fysisk aktivitet
- Hundepark nevnes av mange, både i spørreundersøkelsen og i samtaler.

Bykjernen: Vi er minst
fornøyde med
forskjønning og
vedlikehold av
bygninger og uterom, og
lite folk i gatene

Hva er mest vi enige om?

Vi trenger mer **farge** og **kunst** i byen, flere attraktive møteplasser som parker og sittegrupper, og områder for aktivitet der flere generasjoner kan være sammen.

Ønskelisten fra medvirkningsprosessen

Mer liv i
sentrum

Parker og
møteplasser

Tilgjengeliggjøre
fjorden

Skiløyper / gang
og sykkelbru

Knytte sammen
fjord, fjell og
bydeler

Lyssetting og
fargebruk

Bystrand,
utleiebadstuer

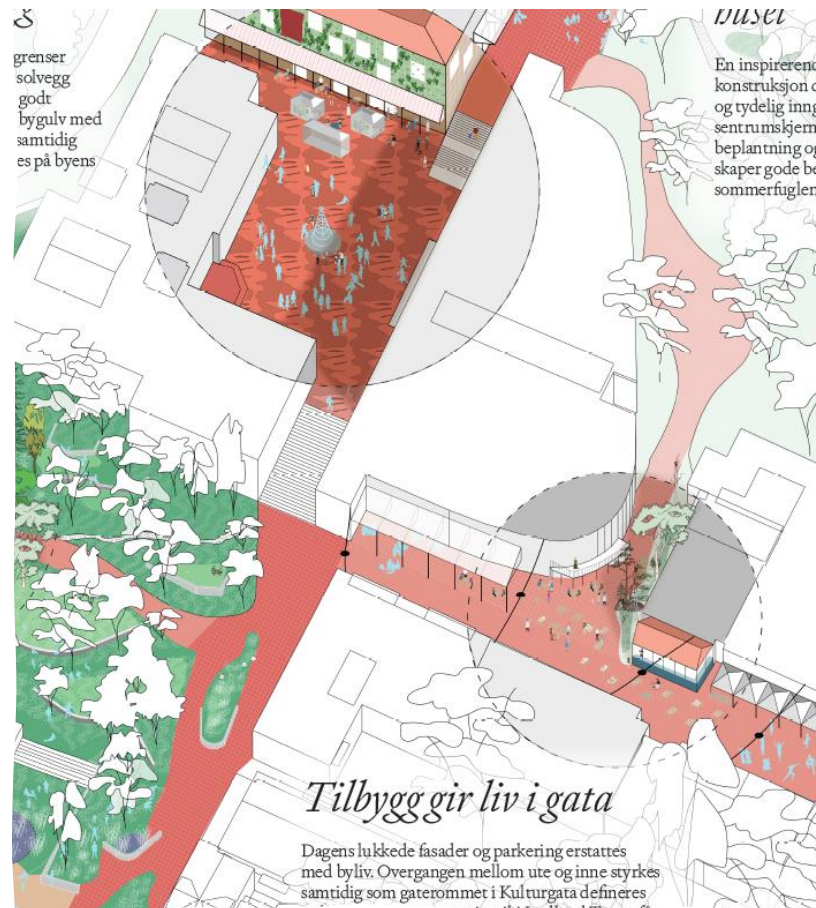
An architectural site plan of a city center, likely Oslo, showing a grid of streets and various building footprints. A prominent red arrow points from the bottom left towards the top right, passing through the center of the urban area. Along this path, several buildings are highlighted with red hatching, indicating a specific corridor or axis. The text 'Mulighetsstudie for havmannaksen' is overlaid in the center of the image.

Mulighetsstudie for havmannaksen

Midlertidige byrom

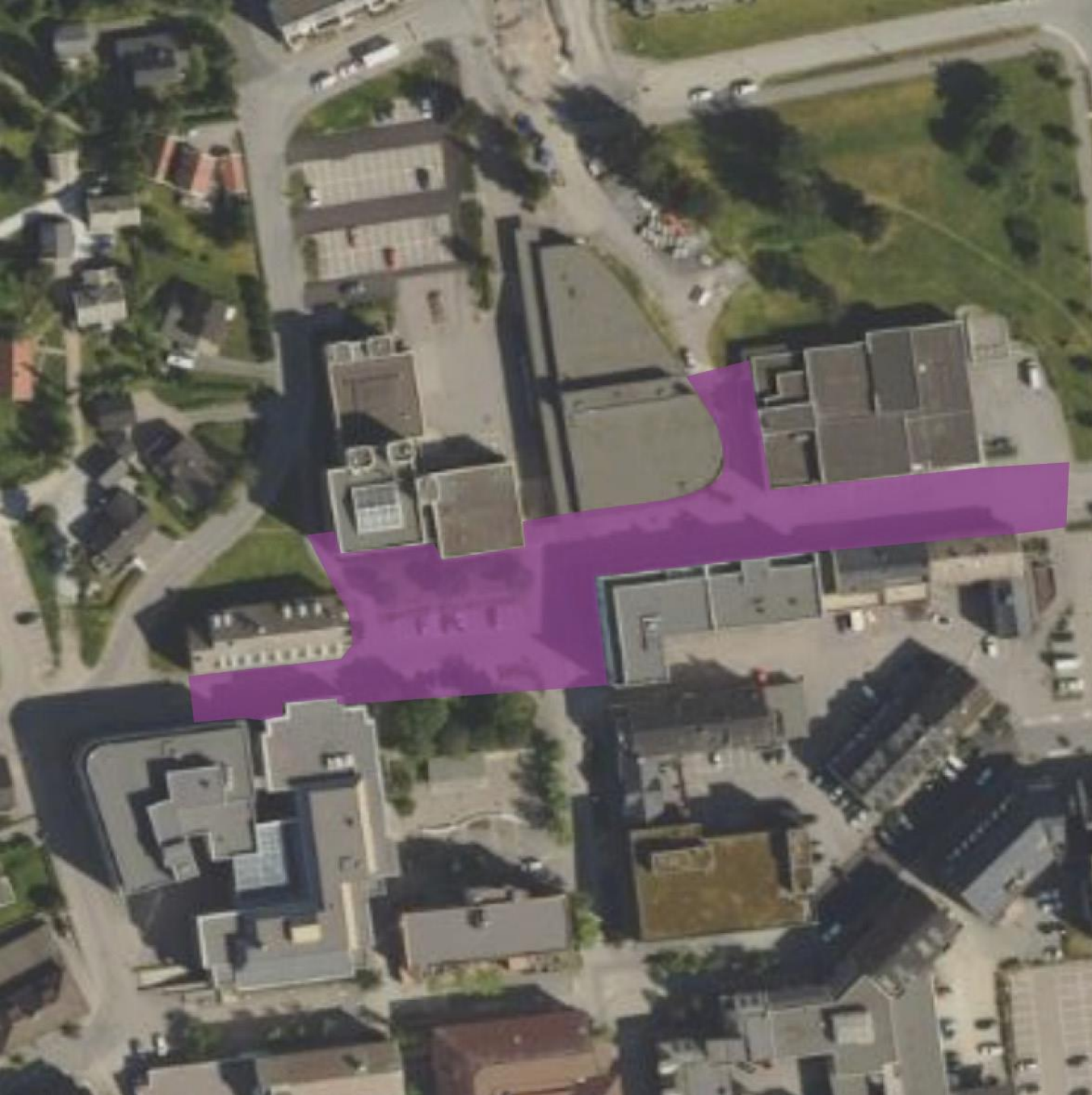
Skøytebane

Kulturgate

Byrom på Rådhusstorget

KULTURAKSEN

Rådhusalleen + Torggata

Byromsseminar

2016

city art
(midlertidig
baggrunds
materiale)

Hobby ~~at~~ stilling
malers
mini foto uemaling-

CASE 4B

ANALYSE ZOOM 4B

VURDERING AF BYRUM

REDSKAB: 12 KVALITETSKRITERIER

TRYGGHED	
KOMFORT	
NYTELSE	

UDFORDRINGER:

Dårligt tilrettelagt for brug og ophold.

Manglende vedligeholdelse af bygninger og gaderum.

Trist og fuld af parkering.

POTENTIALER:

God forbindelse til både Kirkeaksen og til Havmannaksen.

Masser af kultur!

Gode og tilgængelige arealer.

PROJEKT: KULTURSMUGET

PROJEKT FORMÅL

- At knytte gadeforløbet mod gågaden.
- At inddrage teatret i centrumaksen.
- At skabe et aktivt og attraktivt udeareal ved Nordland Teater.

PROJEKTKONCEPT

- Gaden lukkes for trafik/indkørsel og parkeringen fjernes.
- Byrumsinventaret opgraderes til at invitere til ophold.

MÅLGRUPPE

- Mo i Ranas indbyggere
- Teatergængerne
- Butikkerne i gaden

AFSENDERE

- Gårdejerne
- Nordland Teater
- Kommunen

EVALUERINGSPRINCIPPER

- Forbedret teateroplevelse.
- Forbedret oplevelse af gaden.
- Spørgeskemaundersøgelse.

SUCCESKRITERIER

1. Bedre bruger kvalitet.
2. Sammenhæng med gågadearealet.
3. Bedre æstetik/gademiljø.

UDFORDRINGER FOR SUCCES

1. Manglende samarbejde mellem akørerne.
2. Flytning af parkeringen.
3. Økonomi.

“FRA BAGSMUG TIL FORPLADS”

SUCCESKRITERIER

1. Bedre bruger kvalitet.
2. Sammenhæng med gågadearealet.
3. Bedre æstetik/gademiljø.

UDFORDRINGER FOR SUCCES

1. Manglende samarbejde mellem akørerne.
2. Flytning af parkeringen.
3. Økonomi.

INSPIRASJON: Fargegata i Stvg

«En fargesprakende
turistmagnet og en av
Nordens mest fotograferte
veistubber»

NORDLAND TEATER

Folk og Nævere

farlige
premiere

Ådhusålen

HUSALLEEN
5

husalleen

A stylized, flat-design illustration of a beach scene. On the left, a dark silhouette of a person stands on a green grassy area, looking out towards a body of water. In the water, a large white ship with a grey hull is visible. Two yellow lounge chairs are on the beach in the foreground. In the background, there are blue hills and two grey structures that look like cranes or lighthouses. The text 'Takk for oppmerksomheten' is overlaid on the right side of the image.

Takk for
oppmerksomheten

Lysveileder

Hvorfor en veileder?

- Ta nattemørket og stjernehimmelen tilbake
- Gi veiledning og økt kunnskap om lysforurensning

Innholdet i lysveilederen

- Lysforurensning
- Konsekvenser av lysforurensning
- Norsk lovverk om lysbruk
- Tiltak mot lysforurensning
- Virkninger av redusert lysforurensning
- Prinsipper ved bruk av lys

Hva er lysforurensning?

- Lys på feil sted, feil tidspunkt og i feil lysstyrke
- Forårsakes av strølys
- Avgjøres av antall lyskilder, hvor sterkt de lyser, hvilken retning de lyser, hvor mye av lyset som reflekteres og de atmosfæriske forholdene

Konsekvenser av lysforurensning

- Himmelglød
- Sløsing av energi
- Søvn- og døgnrytmeforstyrrelser, og andre helseproblemer
- Visuelt ubehag, og epileptiske anfall
- Forstyrrelse av økosystemer
- Dødelig lysattraksjon

Norsk lovverk om lysbruk

- Det finnes ingen nasjonal regulering av lysforurensning i Norge
- Kommunen står fritt til å benytte seg av lysreguleringer
- Uten slike lysreguleringer har kommunen et par mulige hjemler for å forhindre lysforurensende belysning:

Plan- og bygningsloven § 29-6, tredje ledd:

«Dersom tekniske installasjoner og anlegg etter kommunens skjønn er til ulempe for omgivelsene, kan kommunen pålegge eieren å treffe nødvendige tiltak».

Folkehelseloven § 14:

«Kommunen kan pålegge forhold ved en eiendom eller virksomhet i kommunen rettet hvis forholdet direkte eller indirekte kan ha negativ innvirkning på helsen».

Tiltak mot lysforurensning

- Vurder om lyset trenger å være på og om det kan variere
- Benytt så varm fargetemperatur som mulig
- Rett lyset presist der det ønskes
- Installer skjerming på lysanleggenes armaturer
- Justere lysnivået etter underlagets refleksjonsgrad og/eller aktiviteten i området

Eksempel

Uheldig lysbruk

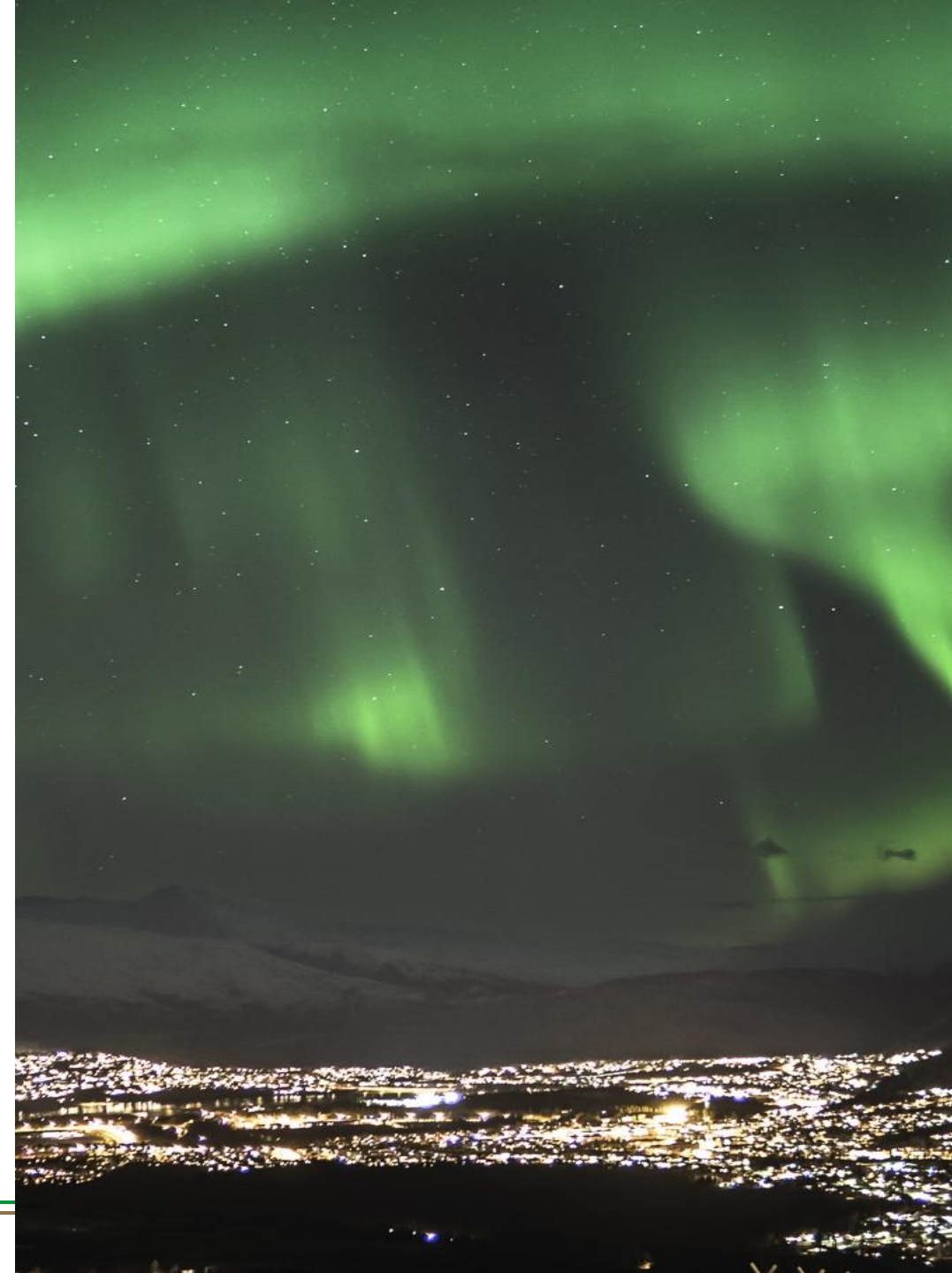

God lysbruk

Virkninger av redusert lysforurensning

- Forbedret utsyn mot himmelen
- Positivt for friluftsinteresse og turisme
- Økt energieffektivitet
- Bedre folkehelse
- Økt trafiksikkerhet
- Færre dyr og insekter dør
- Bedre avlinger i landbruket

Prinsipper ved bruk av lys

- Nytteverdi
- Lave lysnivåer
- Varmere farge
- Retning
- Regulering

- Bevar Mørket (2020). Bevar Mørket - En veileder for å redusere lysstøy.
- Bevar Mørket (2023). Veileder for å redusere lysstøy i hus og hytteområder.
- Fjeldaas, E. & Hammerstrøm, M. (2023). Lysforurensning. *Store Norske leksikon*. <https://snl.no/lysforurensning>
- Fjeldaas, E., SVV & Wåseth, H. I. (2022). Redusere lysforurensning. <https://www.tiltak.no/e-beskytte-eller-reparere-miljoet/e2-luft-og-vannforurensning/reducere-lysforurensning/>
- Fontaine, R. (2022). Det er på tide å slutte med lysforurensning i Norge. <https://forskersonen.no/energi-kronikk-lysforurensning/det-er-pa-tide-a-slutte-med-lysforurensning-i-norge/2090296>
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) (2012). LOV-2021-06-18-122). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29>
- Lysveileder.no. Hvordan kan vi redusere lysforurensning? <https://lysveileder.no/2021/06/10/hvordan-kan-vi-reducere-lysforurensning/>
- Pbl. (2008). Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan-og bygningsloven).(LOV-2008-06-27-71). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>
- Bilde s.1. Utsikt over Mo i Rana fra varden: Lars Solbakken
- Bilde s.2. Lykt på sjøfronten: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.3. Mo i Rana fra Tjuvtrappa: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.4. Mo i Rana fra Appelsinhaugen: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.5. Mo i Rana fra hoppbakken: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.6. Sitteplasser Mo ungdomsskole: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.7. Illustrasjon av god og dårlig lysbruk: Bevar mørket (2023)
- Bilde s.8. Lokale eksempler på god og uheldig lysbruk: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.9. Nordlys over Mo i Rana: Simon Fossheim/Visit Helgeland
- Bilde s.10. Lys på Sjøfronten: Robin Westgaard/seksjon for kart og arealplan
- Bilde s.12. Nordlys over Mo i Rana: Simon Fossheim/Visit Helgeland

Realiserings dialog

Foto: Visit Helgeland

Foto: Visit Helgeland

Innspill /
ønsker?

Takk for i
dag!